

Banka, Sigorta Şirketleri ve Aracı Kurumlarda Fatura Düzenleme Zorunluluğu

BFS - 2008/09
İstanbul, 06.05.2008

Banka ve sigorta şirketlerinin bütün gelirleri banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV) kapsamındadır. Bu şirketler esas faaliyet konuları olan bankacılık ve sigortacılık faaliyetlerinin yanı sıra, diğer faaliyetleri ile ilgili olarak da BSMV mükellefidir. Örneğin, kira gelirleri, sabit kıymet satışları, gayrimenkul satışları, konser, tiyatro gibi sanat faaliyetleri çerçevesinde satılan giriş biletleri sonucu lehe aldıkları paralar BSMV'ye tabidir. Özetle, banka ve sigorta şirketlerinde KDV konusu herhangi bir teslim ve hizmet söz konusu değildir.

Banka ve sigorta şirketlerinde "belge düzeni" için 243 no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde açıklamalar yapılmıştır (07.09.1995 tarih ve 22397 no.lu Resmî Gazete'de yayımlanmıştır).

Bankalarda durum:

Buna göre bankalar, esas itibarıyla yaptıkları hizmet ve satış işlemlerine ilişkin kayıtlarının dayanağı olan fatura yerine dekont düzenleyeceklerdir. Öte yandan, döviz alım satım işlemlerini T.C. Merkez Bankası tarafından belirlenen esaslara uygun olarak düzenleyecekleri döviz alım belgeleri veya döviz satım belgeleri ile belgelendirecek, müşterileri adına menkul kıymet borsalarında aracı kurum sıfatıyla yapacakları alım satımlara ilişkin olarak da lehlerine tahakkuk edecek tutarları Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde düzenleyecekleri işlem sonuç formları veya bu belgede yer alması gereken bilgileri de ihtiva etmek kaydıyla düzenleyecekleri dekontlarla belgelendireceklerdir. Görüldüğü gibi, bankalar açısından fatura düzenleme zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna göre, bir sabit kıymet satışında da, konser-tiyatro etkinliği giriş ücretlerinde de, kitap satışlarında da fatura değil dekont kullanılması mevzuata uygundur.

Sigorta ve Bireysel Emeklilik şirketlerinde durum:

Sigorta şirketleri için ise fatura yerine esas itibarıyla "poliçe ve komisyon gider belgesi" düzenleme mecburiyeti getirilmiştir. Buna göre, sigorta şirketleri tarafından düzenlenen sigorta poliçeleri (ek belgeler "-zeyilnameler-" dahil) Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmış olup, sigorta şirketleri bu poliçeler ve ek belgelere (zeyilnameler) konu işlemlere ait tutarlar için ayrıca fatura düzenlemeyeceklerdir. Yine, sigorta acente ve üretörleri tarafından sigorta şirketlerine sağlanan hizmetler nedeniyle ödenen komisyon bedelleri de sigorta şirketleri tarafından düzenlenecek "Sigorta Komisyon Gider Belgesi"ne istinaden kayıtlara alınacaktır. Acenteler ve üretörler bu bedeller için ayrıca fatura düzenlemeyecekler ve bu bedelleri sigorta şirketleri tarafından kendilerine verilecek sigorta komisyon gider belgesine istinaden hasılat kaydedeceklerdir (Bu konuda verilen bir mukteza sayfanın devamındadır).

Ancak sigorta şirketlerinin sigortacılık faaliyeti dışındaki işlemleri için fatura düzenlenmesi gerekir. Zira 243 no.lu Tebliğ'in ilgili bölümünde sigorta işindeki hasılatlar için fatura yerine

poliçe ve sigorta gider belgesi öngörölmüş, diğer işlemler için ise bir açıklama yapılmamıştır. Bu sebeple, gayrimenkul veya sabit kıymet satışı, kira gelirleri v.b. gibi işlemler için fatura düzenlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla sigorta şirketlerince bu işler için fatura bastırılması veya notere tasdik ettirip kullanılması gerekmektedir. Tabi sigorta şirketleri KDV kapsamında olmadıkları için düzenlenen faturalar nedeniyle KDV hesaplanması söz konusu olmayacaktır. Bu işlemlerde lehe alınan tutarlar ise BSMV'ye tabi olacaktır.

Aracı kurumlarda durum:

Aracı kurumlar kısmen BSMV, kısmen de KDV kapsamındadır. Bu kurumların, genel olarak menkul kıymet alım-satımı veya aracılığı işlemleri BSMV kapsamına girmektedir. Bunların dışındaki işlemler ise BSMV kapsamına girmemektedir. Aracı kurumların klasik anlamdaki aşağıdaki işlemleri;

- Menkul kıymet alım-satım aracılığı komisyonları,
- Halka arz aracılık komisyonları,
- Menkul kıymet al-sat kazançları,
- Repo gelirleri,
- Portföy yönetim gelirleri,
- Müşteriden alınan temerrüt faizleri,
- Kredili menkul kıymet işlemlerinden gelen faizler,
- T+2 zamanda hisse bedellerini ödeyemeyen müşteriler için kurum kaynaklarından yapılan finansman sebebiyle alınan bedeller,
- Temettü gelirleri (BSMV mükellefi olmayan iştirakler ile sinai şirketler haricindeki iştiraklerden gelen)

ve benzeri gelirler BSMV kapsamındadır. Mevduat faizi geliri ise ne BSMV'ye, ne de KDV'ye tabi değildir.

Ancak bunların dışındaki işlemler KDV kapsamındadır. Aracılık esas faaliyeti dışındaki bu işler için fatura düzenlenmesi gerekmektedir. Örneğin; danışmanlık hizmetleri, menkul kıymet saklama hizmetleri, kira gelirleri, sabit kıymet satışları v.b. gibi. Bu çerçevede aracı kurumlar vermiş oldukları KDV beyannamelerinde KDV kapsamına giren faaliyetlerinin girdi KDV'lerini indirim konusu yapabilir.

01/03/2004

Mukteza

Dosya: GEL.KDV.300.04.

Sayı: B.07-4.DEF.0.16.12

A Tipi sigorta acentesine ait taşıtın satışının KDV'ye tabi olup olmadığı hakkında

**T.C.
BURSA VALİLİĞİ
DEFTERDARLIK
(Vasıtalı Vergiler Gelir Müdürlüğü)**

.....SİGORTA ARACILIKHİZMETLERİ LTD.ŞTİ. BURSA

İlgi: 19.01.2004 tarihli dilekçeniz.

İlgide kayıtlı dilekçenizden, A tipi sigorta acentesi olarak faaliyetine devam eden ve sigorta acenteliği dışında bir faaliyeti bulunmadığından dolayı katma değer vergisi mükellefiyeti bulunmayan şirketinize ait taşıtların satışında hangi belgenin düzenleneceği ve söz konusu araç satışının katma değer vergisine tabi olup olmadığı hususunda bilgi talep ettiğiniz anlaşılmıştır.

Bilindiği gibi, sigorta şirketleri tarafından düzenlenen sigorta poliçeleri (ek belgeler zeyilnameler dahil) Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmış olup, sigorta şirketleri bu poliçeler ve ek belgelere (zeyilnameler) konu işlemlere ait tutarlar için ayrıca fatura düzenlemeyeceklerdir.

243 seri no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde, sigorta şirketlerine sağlanan hizmetler nedeniyle ödenen komisyon bedelleri için sigorta şirketleri tarafından Sigorta Komisyon Gider Belgesi düzenleneceği acente ve üreticilerin de bu belgeye istinaden aldıkları komisyon bedellerini hasılat kaydedecekleri belirtilerek acente ve üreticilerin bu bedeller için ayrıca fatura düzenlemeyecekleri açıklanmıştır.

Öte yandan, 7397 Sayılı Sigorta Murakebe Kanunu'nun 539 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 9. maddesine göre, "Sigorta sözleşmelerine aracılık eden veya bunları sigorta şirketi adına yapan gerçek veya tüzel kişilere sigorta acentesi, sigorta acentelerinin acentelik faaliyetleriyle ilgili olarak tayin ettikleri gerçek veya tüzel kişi acentelere ise tali acente" denilmektedir.

Aynı kanunun 26. maddesine göre, istihsal organlarına verilecek komisyonların azami nispetleri ile prim ve ödeme şekillerim tespit eden Ticaret Bakanlığı'nın 21.11.1960 gün ve 4118899 sayılı Tebliği'nde, sigorta şirketlerinin üretici organları; bizzat rejiatro tutarak poliçe tanzim eden (A) acenteleri, bunların dışında kalan diğer acenteler (B) ve üreticiler olarak tasnif edilmiştir. Buna göre, (A) acenteleri poliçe tanzimine yetkilidir.

Ayrıca aynı maddede sözleşme yapmaya ve prim tahsiline yetkili sigorta acentelerinin, acentelik dışında başka bir ticari faaliyetle uğraşmayacakları belirtilmiştir. (Bu hüküm sözleşme yapmaya ve prim tahsiline hayat sigortaları ve zorunlu sigortalarla sınırlı olarak yetki verilen

01/03/2004

Mukteza

Dosya: GEL.KDV.300.04.

Sayı: B.07-4.DEF.0.16.12

acenteler hakkında uygulanmaz.)

Diğer taraftan, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 229. maddesinde fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya iş yapan tüccar tarafından verilen ticari vesika olarak tarif edilmiş, 232. maddesinde de, sattıkları emtiayı veya yaptıkları işler için kullanmak mecburiyetinde olanlara yer verilmiştir.

Buna göre, yasa gereği acentelik dışında başka bir ticari faaliyetle uğraşmayan (A) tipi sigorta acentelerinin, sigorta şirketlerince düzenlenen "Sigorta Komisyon Gider Belgesi" ne istinaden aldıkları komisyon bedellerini fatura düzenlemeksizin bu belgeye dayanarak kanuni defterine kaydetmeleri göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu acentelerin aktiflerine kayıtlı-bulunan-sabit kıymet veya demirbaşlar gibi duran varlıkların satılması esnasında satış işlemini 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 229. ve 232. maddeleri uyarınca fatura ile belgelendirmeleri gerekmektedir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17/4-e maddesine göre banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler ile sigorta acente ve ürünlerinin sigorta muamelelerine ilişkin işlemleri katma değer vergisinden istisna tutulmuştur.

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinde, banka ve sigorta şirketlerinin (Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç) yaptıkları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun, nakden veya hesaben aldıkları paraların banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere şirketiniz (A) tipi sigorta acenteliği yaptığından, işletmenin aktifinde kayıtlı taşıtın satışının fatura düzenlenerek belgelendirilmesi, alış-satış değeri arasında şirket lehine oluşan müspet farkın banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi tutulması, katma değer vergisi hesaplanmaması gerekir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.